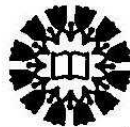

هدایت و مشورت در اسلام

دکتر جواد اژه‌ای

تهران

۱۳۹۸

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۳	فصل اول: نگاهی کوتاه به پیشینه مشاوره
۳	مقدمه
۵	مشاور و مشاوره
۷	آغاز رویکرد علمی
۱۱	راهنمایی آموزشی
۱۳	مشاوره توان بخشی
۲۰	فصل دوم: نظریه های مشاوره و روان درمانگری
۲۰	نظریه ها
۲۶	۱. نظریه روان تحلیلی فروید
۴۲	۲. درمانگری تحلیلی یونگ
۴۹	۳. درمانگری آدلری و روان شناسی فردنگر
۵۸	۴. درمانگری مراجع محوری راجرز
۶۵	۵. گشتالت درمانگری پرلز
۷۲	۶. درمانگری عقلانی - عاطفی - رفتاری ایس
۸۲	۷. واقعیت درمانگری گلاسر
۸۹	۸. تحلیل تبادل اریک برن
۹۷	۹. رفتار درمانگری
۱۱۰	۱۰. درمانگری شناختی
۱۲۳	فصل سوم: هدایت و مشورت در قرآن، نهج الفصاحه و نهج البلاغه
۱۲۳	هدایت انسان در قرآن
۱۴۳	مشورت در قرآن

۱۴۴	هدایت و مشورت از دیدگاه پیامبر اکرم (ص)
۱۵۱	هدایت و مشورت در نهج البلاغه
۱۶۸	فصل چهارم: آراء برخی از دانشمندان اسلامی در حوزه هدایت و مشورت انسان
۱۶۸	سیره مشاوره و هدایت در اسلام
۱۷۰	جاحظ (۱۵۰-۲۵۵ ق)
۱۷۳	فارابی (۲۶۰-۳۳۹ ق)
۱۷۶	اخوان الصفا
۱۸۰	ابن مسکویه (۳۲۵-۴۲۱ ق)
۱۸۳	ابن سینا (۳۷۰-۴۲۸ ق)
۱۸۷	امام محمد غزالی (۴۵۰-۵۰۵ ق)
۱۹۵	سهروردی (شیخ اشراق) (۵۴۹-۵۸۷ ق)
۱۹۹	خواجه نصیرالدین طوسی (۵۹۷-۶۷۳ ق)
۲۰۷	مولوی (۶۰۴-۶۷۲ ق)
۲۱۳	سعدی (۶۰۶-۶۹۰ ق)
۲۲۱	فیض کاشانی (۱۰۰۷-۱۰۹۱ ق)
۲۳۰	شهید مطهری (۱۲۹۸-۱۳۵۸ ش)
۲۳۹	شهید بهشتی (۱۳۰۷-۱۳۶۰)
۲۵۱	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۶۵	نمایه

پیشگفتار

آنچه با عنوان هدایت و مشورت در اسلام در این کتاب ملاحظه می‌شود براساس سرفصلهای ۲ واحد نظری جهت آشنا ساختن دانشجویان دوره کارشناسی ارشد روان‌شناسی و مشاوره به خصوص مشاوره خانواده و مشاوره مدرسه، تدوین شده است. محتوای این درس در ۴ فصل با عناوین: نگاهی کوتاه به پیشینه مشاوره، نظریه‌های مهم مشاوره و روان‌درمانگری، هدایت و مشورت در قرآن از دیدگاه پیامبر اسلام (ص) و نگاه حضرت علی (ع) در نهج البلاغه، و آراء برخی از دانشمندان اسلامی در حوزه هدایت و مشورت انسان که تفاوت‌های مشاوره تخصصی با هدایتگری و مشاوره در دیدگاه دینی را بیانگر است، تدوین شده است.

در فصل اول سعی شده است نگاهی گذرا به «مشاور» و «مشاوره» و آغاز رویکرد علمی در این رشته، راهنمایی آموزشی و مشاوره توان‌بخشی صورت گیرد.

در فصل دوم هر چند به تمام نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانگری پرداخته نشده، ولی برخی از نظریات که در مشاوره و روان‌شناسی مشترک بوده‌اند مطرح شده است به اضافه نظریاتی که عمدتاً در مشاوره استفاده می‌شود. تردیدی نیست که در این فصل ورود به مسائل ارزشی، دینی در ارتباط با این نظریات صورت نگرفته و صرفاً سعی شده است چکیده نظریه آن هم در حوزه مشاوره و درمانگری آورده شود. از دلایل افزودن این فصل اشاراتی است که در فصل سوم و به خصوص فصل چهارم به این نظریات شده تا برای مطالعه‌کننده نیاز به مراجعه بیرونی نباشد.

در فصل سوم عنوان اصلی که هدایت است در حوزه قرآن، نهج الفصاحه و نهج البلاغه مطرح می‌شود که در بردارنده هدایت انسان در قرآن، هدایت گم‌کردگان و چند مشخصه قرآنی گمراهان، ویژگیهای هدایت پیامبر اکرم (ص) و هدایت و مشورت در نهج البلاغه است. بخش ناقص که در چاپهای بعدی باید به این قسمت افزوده شود هدایت و مشاوره از دیدگاه روایات و احادیث معتبر است که در این چاپ به علت محدودیت زمانی صورت پذیرفت.

در فصل چهارم انسان، شناخت، جهان‌شناسی و هدایت او از منظر قرآن و اسلام و از دیدگاه دانشمندانی چون جاحظ، فارابی، ابن مسکویه، ابن سینا، شیخ اشراق، خواجه نصیر، مولوی، غزالی، سعدی، فیض کاشانی، شهید مطهری و شهید بهشتی مطرح شده است.

آنچه مؤلف در آن تردیدی ندارد کاستیهای این کار است که فروتنانه از صاحب‌نظران انتظار دارد برای ویرایش بعدی کتاب مددکار او باشند.

در اینجا لازم است از سازمان «سمت» که چاپ این کتاب را عهده‌دار شد تشکر نمایم.

جواد اژه‌ای

گروه روان‌شناسی تربیتی و مشاوره

دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی

دانشگاه تهران